

KONFERENCIJA O PRISTUPANJU
EUROPSKOJ UNIJI
– CRNA GORA –

Bruxelles, 13. prosinca 2024.
(OR. en)

AD 28/24

LIMITE

CONF-ME 14

DOKUMENT O PRISTUPANJU

Predmet: ZAJEDNIČKO STAJALIŠTE EUROPSKE UNIJE
– poglavlje 20.: Poduzetnička i industrijska politika

ZAJEDNIČKO STAJALIŠTE EUROPSKE UNIJE

Pregovaračko poglavlje 20.: Poduzetnička i industrijska politika

Ovo stajalište Europske unije temelji se na njezinu općem stajalištu za Konferenciju o pristupanju s Crnom Gorom (AD 23/12 CONF-ME 2) i podliježe pregovaračkim načelima koja je potvrdila Konferencija o pristupanju (AD 20/13 CONF-ME 16), a osobito sljedećem:

- mišljenje bilo koje strane o određenom pregovaračkom poglavlju ni na koji način ne prejudicira stajalište koje se može zauzeti o ostalim poglavljima,
- dogovori, čak i oni djelomični, postignuti tijekom pregovora o poglavljima koja treba redom ispitati ne mogu se smatrati konačnima dok se ne postigne opći dogovor.

Stajalište Europske unije temelji se i na zahtjevima iz točaka 24., 28., 41. i 44. pregovaračkog okvira.

EU potiče Crnu Goru da nastavi postupak usklađivanja s pravnom stečevinom EU-a, napominjući da do pristupanja dodatna pravna stečevina može stupiti na snagu, kako bi se osigurali njezina učinkovita provedba i izvršavanje te da još prije pristupanja razvije politike i instrumente što bliže politikama i instrumentima EU-a.

EU prima na znanje da Crna Gora u svojem stajalištu AD 7/13 (CONF-ME 5) i njegovoj dopuni AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) prihvaća pravnu stečevinu iz poglavlja 20. koja je bila na snazi 12. prosinca 2024. te da izjavljuje da će je biti spremna provesti do datuma pristupanja Europskoj uniji.

Načela poduzetničke i industrijske politike

EU prima na znanje da je Crna Gora donijela i provela, ili je u postupku provedbe, nekoliko strategija kojima se podupiru poduzetnička i industrijska politika.

EU prima na znanje da je Crna Gora donijela tri strategije industrijske politike: za razdoblje 2016. – 2020. (IP 2020.), za razdoblje 2019. – 2023. (IP 2023.) i, u kolovozu 2024., za razdoblje 2024. – 2028. (IP 2028.). EU prima na znanje i da je završna evaluacija IP-a 2023., koju je proveo vanjski evaluator, pokazala da je njegova provedba dala jasne rezultate.

EU prima na znanje da je IP 2028. izrađen u skladu s načelima utvrđenima u strategiji industrijske politike EU-a i smjernicama iz komunikacija Komisije COM(2010) 614, COM(2012) 582, COM(2017) 479 i COM(2020) 102, kako je ažurirana komunikacijom COM(2021) 350. EU prima na znanje da je vlada IP 2028. donijela u suradnji s Investicijsko-razvojnim fondom Crne Gore, Upravom za statistiku, Gospodarskom komorom i Savezom poslodavaca Crne Gore te nakon javnog savjetovanja sa širokim krugom dionika. EU usto uvažava da su u IP-u 2028. integrirana relevantna načela i ciljevi Strategije pametne specijalizacije Crne Gore.

EU prima na znanje informacije koje je dostavila Crna Gora, a koje upućuju na to da se praćenje i evaluacija IP-a 2028. odvijaju s pomoću mehanizma praćenja s dvogodišnjim/godišnjim akcijskim planovima te evaluacije u posljednjoj godini provedbe. EU potiče Crnu Goru da izradi višegodišnje akcijske planove i Komisiji nastavi dostavljati redovita izvješća o provedbi. Kako bi se ojačala sveobuhvatnost IP-a 2028., EU poziva Crnu Goru da njime izričito obuhvati politike i djelovanja usmjerene na smanjenje strateških ovisnosti, posebno u kritičnim područjima.

EU prima na znanje predanost Crne Gore unapređenju okvira za poduzetničku politiku i poboljšanju poslovnog okruženja, među ostalim donošenjem uzastopnih strategija za razvoj malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi) te poboljšanjem kvalitete javnih usluga namijenjenih MSP-ovima i usluga u području izdavanja dozvola i pristupa financiranju za poduzeća. EU usto primjećuje da je Crna Gora usklađena s EU-ovom definicijom MSP-ova iz Preporuke Komisije C(2003) 361.

EU primjećuje da se Crna Gora pridržava i politika EU-a usmjerenih na razvoj ženskog poduzetništva i cjeloživotnog poduzetničkog obrazovanja te da je donijela strategije i akcijske planove u tim područjima.

EU prima na znanje napore koje je Crna Gora uložila u daljnje poboljšanje poslovnog okruženja i poduzetničkih politika tako što je donijela Program za suzbijanje neformalnog gospodarstva za razdoblje 2024. – 2026. i pokrenula sveobuhvatne reforme u sektoru poduzeća u državnom vlasništvu. EU potiče Crnu Goru da pravodobno provede te važne reforme, posebno u okviru nedavno dogovorene Reformske agende za Crnu Goru, priložene Planu rasta za zapadni Balkan.

EU očekuje od Crne Gore da u potpunosti provede navedenu strategiju industrijske politike te poziva Crnu Goru da ga redovito izvješćuje o razvoju događaja i koracima poduzetima u pogledu načela poduzetničke i industrijske politike.

Instrumenti poduzetničke i industrijske politike

EU primjećuje da Crna Gora već nekoliko godina sudjeluje u programima EU-a kojima se podupiru poduzetništvo, konkurentnost i inovacije. Crna Gora sudjelovala je u Programu za poduzetništvo i inovacije u sklopu Okvirnog programa za konkurentnost i inovacije 2007. – 2013., kao i u Programu za konkurentnost poduzeća te malih i srednjih poduzeća 2014. – 2020. (COSME).

EU pozdravlja sudjelovanje Crne Gore u EU-ovu Programu jedinstvenog tržišta, pri čemu je posebno usmjerena na tri njegova stupa (poboljšanje unutarnjeg tržišta, MSP-ovi, potrošači). EU u tom kontekstu ističe da je sudjelovanje u Europskoj poduzetničkoj mreži u okviru Programa jedinstvenog tržišta posebno važno za razvoj MSP-ova u Crnoj Gori. EU poziva Crnu Goru da nastavi razvijati transnacionalna partnerstva u pogledu industrijskih ekosustava i mreža klastera.

EU uviđa da je Crna Gora razvila niz nacionalnih instrumenata i osnovala provedbene agencije za pružanje financijske potpore i usluga poduzećima. EU prima na znanje da Investicijsko-razvojni fond Crne Gore (IRFCG) služi kao mehanizam za olakšavanje pristupa MSP-ova financiranju, u suradnji s Europskom investicijskom bankom i Razvojnou bankom Vijeća Europe. EU prima na znanje i da će se IRFCG pretvoriti u razvojnu banku Crne Gore i, među ostalim funkcijama, pružati osiguranje izvoza za crnogorske gospodarske subjekte. EU također prima na znanje da je u tijeku osnivanje državnog Kreditno-jamstvenog fonda, kojim bi se dodatno poboljšao pristup poduzeća, među ostalim *start-up* poduzeća i poduzeća u vlasništvu žena, financiranju te potiče Crnu Goru da to dovrši.

EU prima na znanje da je Crna Gora nedavno donijela Zakon o rokovima za podmirenje novčanih obveza, usklađen s Direktivom 2011/07/EU o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama. EU poziva Crnu Goru da redovito izvješćuje Europsku komisiju o provedbi tog zakona.

EU potiče Crnu Goru da nastavi osiguravati usklađivanje s pravnom stečevinom i njezinu učinkovitu provedbu od strane nacionalnih vlasti i relevantnih tijela, sve do datuma pristupanja, te je poziva da redovito obavješćuje EU o razvoju događaja u pogledu instrumenata poduzetničke i industrijske politike.

Sektorske politike

Budući da je turizam važan sektor gospodarstva Crne Gore, zaslužan za gotovo 30 % BDP-a, EU prima na znanje Strategiju razvoja turizma 2022. – 2025., povezanu sa Strategijom pametne specijalizacije Crne Gore, u kojoj su održivi turizam i zdravstveni turizam među odabranim sektorima specijalizacije. EU u tom kontekstu prima na znanje da su vodeća načela za taj sektor u predstojećim godinama diversifikacija turističke ponude, primjena novih tehnologija i digitalizacija turističkih poduzeća te predanost razvoju održivog, zelenog turizma.

EU potiče Crnu Goru da nastavi raditi na strateškim politikama u različitim sektorima i da u te strategije integrira aktualna načela politike EU-a.

* * *

S obzirom na navedeno, EU primjećuje da trenutačno nisu potrebni daljnji pregovori o ovom poglavlju.

Praćenje napretka u usklađivanju s pravnom stečevinom EU-a i u njezinoj provedbi nastaviti će se tijekom cijelog razdoblja pregovora. EU naglašava da će posebnu pozornost posvetiti praćenju svih prethodno navedenih specifičnih pitanja, među ostalim u cilju osiguravanja administrativnog kapaciteta i sposobnosti Crne Gore da dovrši usklađivanje u svim područjima obuhvaćenima ovim poglavljem. Posebnu pozornost treba posvetiti vezama između ovog poglavlja i drugih pregovaračkih poglavlja. Završna ocjena usklađenosti zakonodavstva Crne Gore s pravnom stečevinom i njezine provedbene sposobnosti može se donijeti tek u kasnijoj fazi pregovora. Osim svih informacija koje EU može zatražiti za potrebe pregovora o ovom poglavlju i koje treba dostaviti Konferenciji, EU poziva Crnu Goru da Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje redovito dostavlja i detaljne pisane informacije o napretku u provedbi pravne stečevine.

S obzirom na sve navedeno, EU će ponovno razmotriti ovo poglavlje ako i kada to bude potrebno.

EU prima na znanje da Crna Gora u svojem stajalištu AD 7/13 (CONF-ME 5) i njegovoj dopuni AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) prihvaća pravnu stečevinu iz poglavlja 20. koja je bila na snazi 12. prosinca 2024. te da izjavljuje da će je biti spremna provesti do datuma pristupanja Europskoj uniji. EU usto prima na znanje da Crna Gora izjavljuje da će nastaviti postupak usklađivanja s pravnom stečevinom i da će je biti spremna provesti do datuma pristupanja Europskoj uniji.

Nadalje, EU podsjeća da bi između 12. prosinca 2024. i dovršetka pregovora mogla nastati nova pravna stečevina.